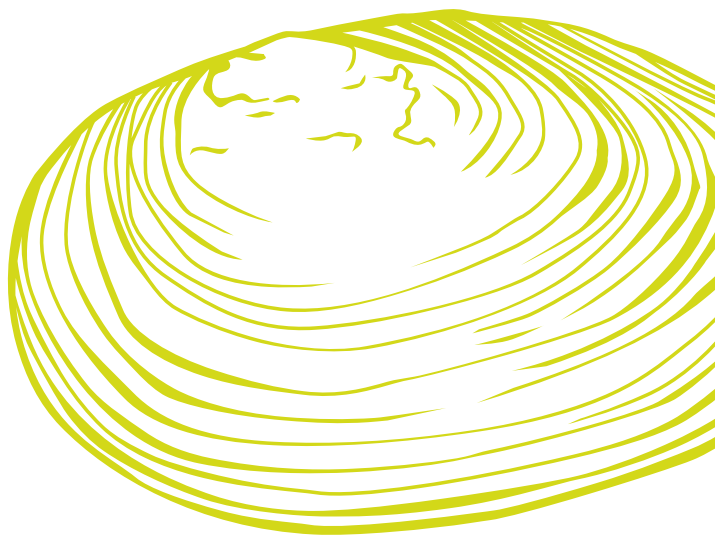

Sedm bran k přírodě
Litovelského Pomoraví

Vodní brána

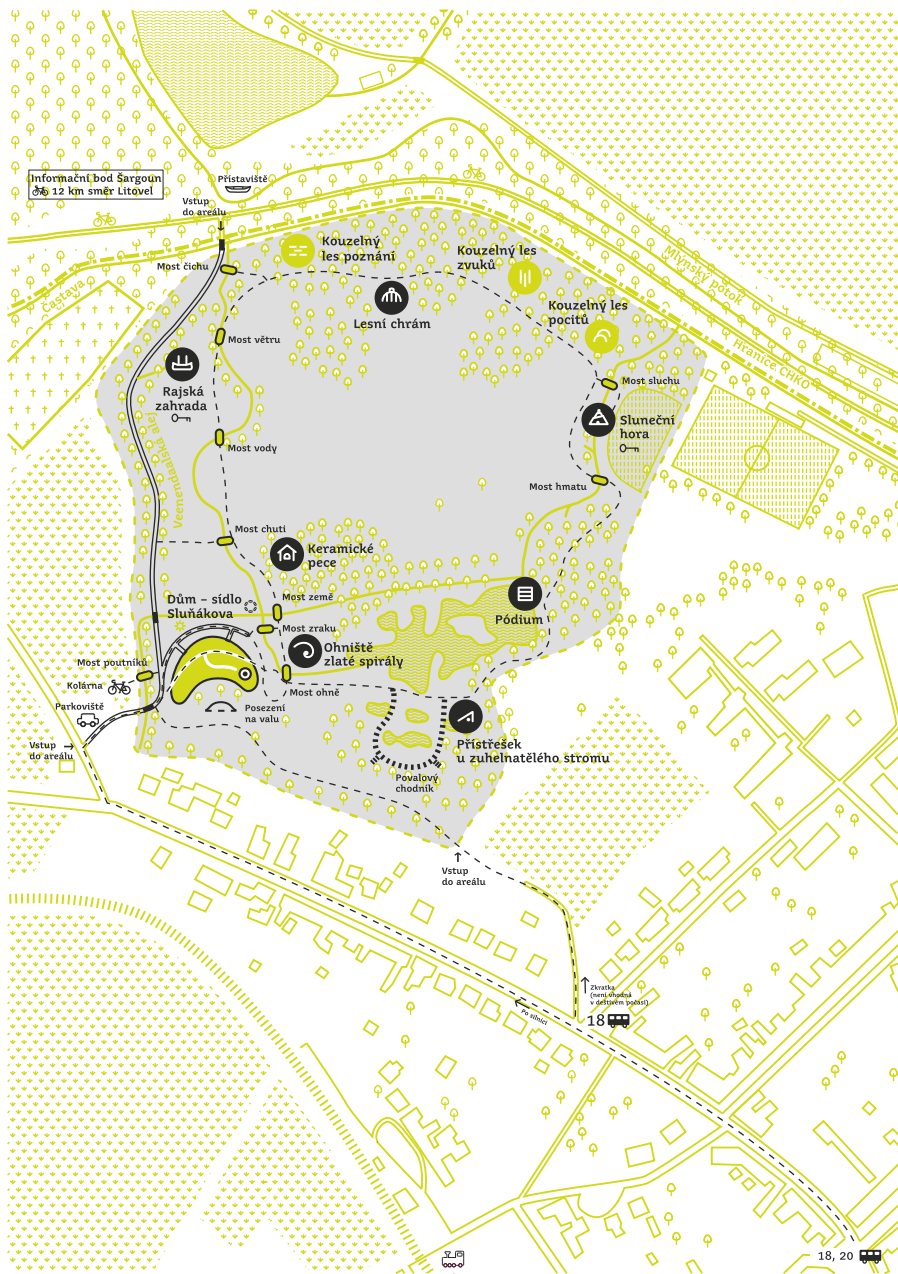
Vítej v malebném areálu **Domu přírody Litovelského Pomoraví**. Poklidná zákoutí, tajemná místa uvnitř staveb, klikaté cestičky, dřevěné mosty – to vše může na malou chvíli dnes občerstvit Tvou mysl.

K dnešní cestě sis vybral hravý sešit, který Ti nabídne netradiční doprovod areálem s **tématem vody**. Můžeš sešitem listovat, číst si zajímavosti nebo se rozhodnout a pokusit se trochu si pohrát s některými kreativními úkoly a návrhy. Je to jen na Tobě.

Ke každému sešitu je vhodné mít plánek areálu, který Ti pomůže objevit i ta nejtajnější skrytá místa, objasní Ti jejich vznik a dozvíš se pár základních informací a zajímavostí. Neboj se pátrat, zkoumat, zkoušet a zaznamenávat.

Počítej s tím, že Tvé putování může trvat dvě až tři hodiny. Spočiň tedy nejdříve v příjemném prostoru vstupní haly domu, posilni se, zkontroluj zásoby vody a pamlsků a nezapomeň pohladit své nohy, protože dnes je budeš opravdu potřebovat.

Areál Domu přírody Litovelského Pomoraví

O vodě

Voda je představitelkou prapočátku života, a to jak v dějinách planety Země, tak v osobní historii každé lidské bytosti. Trpělivě nás provází všedním dnem, jakoby nám chtěla jemně připomenout, že je naší nedílnou součástí a že nás svým způsobem obklopuje ze všech stran. Je toho dokladem i naše fyzické tělo, které je složeno ze 70 % z vody, tedy z určitého pohledu bychom o sobě mohli říct, že svůj pobyt na planetě Zemi trávíme v podobě vody.

Zdá se, že naši předkové si tento fakt plně uvědomovali a své zkušenosti s vodou jako tajemným živlem vložili do řady lidových rčení a popisů léčebných procedur. Voda pro ně byla jednoznačnou nositelkou života, zdraví, vitality a radosti. Někde uvnitř to každý z nás tuší, a proto není divu, že se vody tak rádi dotýkáme, ochutnáváme ji, že se do ní rádi noříme nebo že ji tak rádi pozorujeme. Podněcuje naši představivost, protože jako jeden z mála živlů je viditelná, hmatatelná a přitom ve svých podobách velmi rychle proměnlivá. Snad právě pro tyto takřka „lidské“ vlastnosti ji vnímáme jako naprostou samozřejmost a i kdybychom se na chvíli plně soustředili, stejně si nedokážeme vybavit všechny činnosti, které jsou během našeho dne s vodou spojeny. Přesto se o to pojdme pokusit. Tak například ráno se vodou omýváme, zaléváme si jí čaj nebo kávu, pereme v ní své oblečení nebo si dopřáváme voňavou koupel či osvěžující sprchu, ale také před ní utíkáme, to když nás pronásleduje v podobě prudkého deště, utíráme si ji v parných dnech proměněnou v kapičky potu nebo slzy, které nám tečou po tvářích ve chvílích smutku či radostném smíchu. To vše je podoba vody v nás a kolem nás. Při jakémkoliv byt' krátkém setkání bychom si to měli připomenout a brát ji do dlaní s pocitem, že se dotýkáme něčeho vzácného, co je naší nedílnou součástí.

Dům – sídlo Sluňákova

S dětmi za malou chvíli vstoupíme do areálu Domu přírody. To, že vstupujeme pomyslnou vodní bránou, ponecháme zatím pro děti tajemstvím.

Na úvod můžeme dětem říci, že vstupují do místa, kde zažijí nejedno dobrodružství a objeví spoustu zajímavých zákoutí plných neobvyklých věcí. Budou prozkoumávat, poznávat, očíhávat, vnímat, poslouchat a hrát si.

Naše cesta areálem začíná Mostem poutníků, který je po levé straně pár metrů od vchodu do domu.

Pomůžeme dětem vylézt na most a necháme je prozkoumávat. Není to totiž jen tak obyčejný most. Děti na něm objeví slova, a i když ještě neumí číst, vyzveme je, aby si prstem obtáhly písmena, která znají nebo jim známá připadají.

Po malé chvíli se hned zapojíme s dětmi do cílenějšího prozkoumání nápisů.

Zkusme společně najít písmeno, které vypadá jako studánka nebo jako malý kroužek.

Našli jste takový tvar?

Dům – sídlo Sluňákova

Přečteme některá slova, která jsou napsána na mostu

jdi
kráče
zastav se
pře
skoč
podle
osedle
pádluj
běž
stůj

pozoruj
naslouchej
ohmatej
oči
poznávej

Děti se pokusí tělem ukázat, co slova znamenají (například kráče, skoč, pádluj, běž, stůj) a také zkusí ukázat, které smysly na své cestě poutník bude potřebovat (například pozoruj = oči, naslouchej = uši, atd.).

Můžeme také děti vyzvat, jestli objeví v nápisech na mostě písmeno O, které vypadá jako malá studánka nebo rybník a je obsaženo ve slově voda. Děti často toto písmeno znají a umí ho mezi písmeny najít.

Dům – sídlo Sluňákova

I ostatní mosty v areálu k nám hovoří. Poznáme společně s dětmi, co nám říkají? Mosty mluví i jinak než prostřednictvím viditelných slov, tato řeč však může zůstat dětským (a někdy i těm dospělým) očím skryta. Potřebujeme k jejímu rozluštění znát speciální slepecké Braillovo písmo.

Můžeme dětem ukázat, jak vypadá (pomocí skutečných nápisů na vnějších stranách mostu nebo jen pomocí ukázky tabulky v sešitě).

⠁	⠃	⠉	⠙	⠑	⠋	⠗	⠎	⠴
a	b	c	d	e	f	g	h	ch

⠇	⠊	⠏	⠕	⠓	⠥	⠔	⠿	⠚
i	j	k	l	m	n	o	p	q

⠞	⠱	⠇	⠥	⠑	⠋	⠔	⠎	⠑
r	s	t	u	v	w	x	y	z

Potom pomalu necháme děti přejít most a vstoupíme do areálu pomyslnou vodní bránou. Bránu mohou vytvořit samy děti jako při hře Zlatá brána otevřená. Jednotlivé děti bránou procházejí. Pokud umíme společnou píseň o vodě, při procházení bránou si ji můžeme zpívat.

Za mostem pokračujeme
směrem k Rajské zahradě.
Děti si mohou vyzout boty,
jít bosé a vnímat vlhkost míst,
po kterých kráčí.

Rajská zahrada rostlin a živočichů

Pokud je dnešního dne Rajská zahrada návštěvníkům areálu otevřená, vstupte a vychutnejte její atmosféru.

Před vstupem do Rajské zahrady si děti obují boty a společně si popovídáme, jaké to bylo, když šly bosé a dotýkaly se chodidly přímo země.

Děti se můžeme například ptát:

Bylo to příjemné?

Cítili jste vodu?

Co jste ještě cítili pod nohama?

Které místo bylo nejpříjemnější?

Bylo nějaké místo, přes které byste raději šli obutí?

Právě jsme se věnovali jednomu z pěti smyslů – hmatu. Podle vyspělosti dětí si můžeme dále povídat o smyslech a smyslových orgánech člověka.

Čím dalším bychom mohli prozkoumat zem kromě bosých nohou?

Jak se říká tomuto smyslu?

Jaké máme další smysly?

Ukazujeme na jednotlivé smyslové orgány a děti odpovídají.

Rajská zahrada rostlin a živočichů

Vstoupíme všichni do Rajské zahrady. Protože jsme do areálu vešli přes Vodní bránu, hned nás určitě napadne místo, kolem kterého vytvoříme s dětmi kruh. Je to fontána a my se tiše zaposloucháme se do jejího zvuku.

Opět se můžeme vrátit k opakování smyslů. Nabereme vodu do dlaní a pošleme ji po kruhu – děti si ji předávají z rukou do rukou. Po chvíli se již budou dotýkat pouze mokřýma rukama, ale to vůbec nevadí. Vodu můžeme poslat i z jiné části kruhu.

Pokud děti dosáhnou na vodu ve fontáně, mohou si namočit ruce a otisknout je na zdi Rajské zahrady (mimo štukový podklad podloubí).

Kde byly otisky nejlépe vidět?

A kde byly otisky vidět nejdéle?

Co myslíte, jaké zvíře by mohlo bydlit ve fontáně?

Jakou sochu byste navrhly pro fontánu?

Z čeho byste tu sochu vytvořily?

Umíte předvést takovou sochu nebo sousoší?

Podstatou lidské bytosti je voda.

Rajská zahrada rostlin a živočichů

V Rajské zahradě je spousta různých zákoutí, neobvyklých míst a roztodivných věcí. Necháme děti rozprchnout se po přístupné části Rajské zahrady. Děti se stávají průzkumníky, kteří se snaží objevit co nejvíce zajímavostí.

Voda má v sobě sílu tajemství.

Usadíme se společně s dětmi v příjemném prostoru u vstupu do zahrady a popovídáme si o tom, co kdo našel a prozkoumal.

Co jste viděli?

Viděli jste nějaká zvířátka?

Jaká? Co dělala?

Objevili jste doupata pro zvířátka?

Slyšeli jste nějaké zvuky?

Které místo se vám nejvíce líbilo?

Lesní chrám

Děti, slyšíte to volání? Ozývá se támhle od potoka!

Ahoj, děti! Já jsem malá kapka vody. Putuji po celém světě a právě teď jsem se svými kamarády pohromadě, držíme se za ruce a společně protékáme potůčkem. *(Děti se chytí za ruce)*

Z vodní hladiny si prohlížím temné lesy, roztodivná políčka, voňavé louky... *(Děti předvádějí s rukama nad hlavou stromy)*

Zatím tečeme pomalinku. Co nevidět ale přitečeme do velikého potoka a zaskáču si přes kameny. *(Děti skáčou snožmo na místě)*

Potok bude větší a větší až se připojí do opravdové řeky. To pak budu pozorovat život ve městech! Tam se děje věci! *(Děti udělají stříšku nad hlavou – domy)*

Už jsme doplávali do řeky – je tak široká, že z jednoho břehu skoro není vidět na druhý. Doufám, že budu zase vozit děti na lodičkách. *(Děti pádlují)*

Řeka se stále rozšiřuje, myslím, že za chvíli už budeme v moři. Moře! Je tak obrovské a hluboké a těch kapek vody!

V moři vždy potkám spoustu kamarádů, společně plaveme a povídáme si o všech dobrodružstvích, které jsme při našem putování krajinou zažili. *(Děti plavou – kraul, prsa)*

Lesní chrám

Chvíli mi trvá, než si zvyknu, že jsem najednou slaná. Těch ryb a různých vodních živočichů! Nemůžu se vynadívat. Nejraději mám delfíny, ti se vždycky usmívají. Také ráda pozoruji pestrobarevné rybičky. *(Děti předvádějí rybu rukama u tváře)*

Spolu s kamarády se necháváme odnášet teplými a studenými mořskými proudy. Je to jako na tobogánu. Dostala jsem se do teplejších míst v oceánu, sluníčko tady tolik pálí, že se začnu já i někteří moji kamarádi vypařovat. *(Děti předvádějí, že je jim horko, utírají si pot z čela)*

Už nejsme kapky vody, ale stává se z nás vodní pára. Pomalu se vznášíme vzhůru k nebi a vytváříme různé mraky. Vítr nás odnáší do všech stran. *(Děti foukají)*

Jaká je to podívaná dolů na malinké stromy, zvířata, domy, lidi...! *(Děti se rozhlížejí – rukou si zastiňují oči před sluníčkem)*

Kolem nás létají ptáci a také obrovská letadla. Občas nás vítr zaneše také do vysokých hor a my se jich můžeme dotýkat. *(Děti mávají křídly)*

Lesní chrám

I když se mi nad zemí v mracích moc líbí, nic netrvá věčně, přijde čas a z mraků se opět stanou kapky vody a pomalu začneme pršet dolů k zemi... *(Děti mihotají prsty, předvádějí déšť)*

Někdy se z nás stanou obrovské kapky, jindy jsme tak malinké, že nás skoro ani není vidět. Když je velká zima, přeměníme se na sněhové vločky, a někdy dokonce na kroupy... *(Děti mávají rukama jako vznášející se vločky, dupou, jako bubnují kroupy)*

Nejraději padám do lesa na listy stromů a kloužu z jednoho listu na druhý jako na skluzavce. V zimě se zase těším, až ze mě nějaké děti udělají sněhuláka. *(Děti koulí rukama kouli)*

Když dopadneme na zem, některé z nás se vsáknou do půdy a jsme pak ve velké tmě pod zemí. To je ale dobrodružství! *(Děti si zakryjí rukama oči)*

Napjatě totiž čekáme, až budeme moci vyskočit z některé studánky. *(Děti vyskočí)*

Jindy, hlavně když hodně prší, stékáme přímo do potůčků. Už jsem zvědavá, co nového uvidím a zažiji na další pouti krajinou...

A teď jsme opět na místě, kde jsme se poprvé potkali. Ráda bych si s vámi povídala dál, ale už musím plout. Těším se na další shledání! *(Děti mávají)*

Sluneční hora

Vítejte u Sluneční hory. Pokud je dnešního dne návštěvníkům areálu otevřená a máte možnost vstoupit, učiňte tak a plně vychutnejte její jedinečnou atmosféru.

Přicházíme ke Sluneční hoře. Je to místo tajemné, plné různých zákoutí, chodeb, světelných odlesků a tajuplných zvuků.

Vkročíme s dětmi dovnitř. Pokud je dětí více, je vhodné se rozdělit na menší skupinky. Děti, které mají strach vejít dovnitř, mohou alespoň nakouknout do vchodové chodby.

Když se děti vevnitř ztiší, mohou se zaposlouchat do zurčení vody, která protéká dole ve studni pod velkým zvonem.

Můžeme jim v tuto chvíli ještě jednou přečíst slova, která jsou vyhloubena na Mostě vody.

skapávej
stékej
plyň
teč
plav
zalévej
zavlažuj

opláchni
omývej
okoupej
očisti
mrhol
prš
sněž

zamrzni
zabahni
meandruj
zatopuj
zatopuj
vypař se
zalij

Sluneční hora

Sluneční hora nabízí mnoho zážitků. Můžeme děti nechat prozkoumávat vnitřní prostory, popřípadě je upozorníme na to, co všechno mohou objevit:

Lehněte si na lehátko a dívejte se vzhůru.

Přiložte ucho na zvon a poslouvejte, jak protékající potok šumí a bublá.

Zkuste rozezvučet zvon.

Podarí se vám najít strom?

Najděte zrcadlo a podívejte se do něj.

Posadte se do křesla.

Najděte hvězdy.

Pohladte stěnu.

Zaposlouvejte se do hlasu zvonu, který rozechvívá vítr.

Najděte si místo, kde je vám dobře a zkuste být chvíli úplně potichu.

Zeptáme se dětí, jestli bychom dokázali společně napodobit zvuk zvonu. Děti znají sousloví BIM BAM. Můžeme tedy zvolit vhodnou výšku tónu a na chvíli se stát společným zvukem zvonu. Přitom děti vedeme k tomu, aby se snažily dlouze zvukově podržet vždy poslední písmeno M. V prostoru se vytvoří krásné souznění zvuků.

Pódium, přístřešek

Už jsme společně s dětmi objevili, že voda je nedílnou součástí lidského života. Není tedy divu, že si o ní lidé od pradávna rádi vyprávěli tajemné příběhy, pohádky, zpívali písně, skládali básně a říkadla. Využijme s dětmi tuto chvíli k tomu, abychom oživilí nějaký příběh o vodě ukrytý v písni.

Společně s dětmi si zazpíváme písničku o vodě, kterou všechny znají. Nejdříve děti necháme, aby si na nějakou takovou písničku vzpomněly. Pokud by se jim to nepodařilo, pomůžeme jim.

Holka modrooká

Prší, prší

Kočka leze dírou

Plavala husička po Dunaji

Teče voda proti vodě

Voděnka studená

Už se ten Tálinskej rybník nahání

Nemelem, nemelem

U studánky seděla

Voda, voděnka (S čerty nejsou žerty)

Vez mě loďko ke břehu (Zlatovláska)

Kapr (Nohavica)

Pódium, přístřešek

Molo samo o sobě v nás podněcuje touhu se vody dotýkat a hrát si s ní.

Necháme děti, ať si například namočí ruce a nechávají stékat kapky z rukou a pozorují tvořící se kruhy na hladině rybníka.

Můžeme vymyslet i další bezpečné vodní hrátky.

Každý z nás má v povědomí, že voda má v pohádkách a příbězích mnohdy kouzelnou moc – uzdravuje či dokonce oživuje. Nejedna křišťálová studánka prozradila tajemství, když ji kolemjdoucí zbavil listí a kamení. Pohádky by nebyly pohádkami bez vodních bytostí, jako je vodník, zlatá ryбка či žába na prameni, ať už mají kladné či záporné vlastnosti.

Ve školce děti mohou vymyslet a výtvarně ztvárnit kouzelnou bytost, která obývá tento rybník, nebo svoji oblíbenou vodní pohádkovou bytost. V tuto chvíli můžeme vymýšlet společně pro tajemnou vodní bytost jména. Některá navrhovaná jsme pro vás již zaznamenali:

Břehovník, Bahníček, Potápnice, Vlnkovník, Plavouň, Rákosníček, Mokřinka, Rybníčka,...

Po návratu do školky si společně s dětmi přečteme v encyklopedii odborné názvy některých vodních živočichů. Objevíme, že pojmenování, která navrhovaly děti pro vodní bytosti, se často velmi blíží odborným názvům.

Pódium, přístřešek

V blízkosti rybníka objevíme přístřešek, pod kterým je ukryt zuhelnatělý strom. Přístřešek je dobré pozorně prozkoumat, protože tam objevíme mnoho zajímavých otvorů a okýnek, jejichž pomocí se dozvíme něco nového o půdě, jejím složení a všem živém v ní ukrytém.

Zkusíme si společně pojmenovat vrstvy půdy, které vidíme v dřevěných výřezech. Objevili jsme s dětmi například:

Jíl

Písek

Kamínky

Černozem

Drobné živočichy

V těsné blízkosti přístřešku se můžete vydat na malou obchůzku po povalovém chodníku. Pro některé z dětí to bude velký zážitek.

Ohniště zlaté spirály, keramické pece

Nacházíme se na místě, u kterého se již od pradávna scházeli lidé. Sedávali u ohně, aby se zahřáli a připravili si jídlo, ale také proto, aby byli pospolu a vyprávěli si společně příběhy známé, ale i dávno zapomenuté.

Posadíme se s dětmi kolem Ohniště zlaté spirály, a pokud máme dostatek času a jsme domluveni na informačním centru, můžeme si zapálit oheň a odpočinout si po dlouhé cestě. Můžeme si s dětmi vyprávět svoje oblíbené pohádky a příběhy.

Příběhy nám pomáhají při objevování světa.

Oheň a stejně tak i voda nám dobře slouží, ale mohou nám i uškodit v podobě požáru nebo povodně. Můžeme si s dětmi vyzkoušet krátkou hru, jaké to je, když se tyto dva živly navzájem nečekaně utkají.

Dvě až čtyři děti (podle velikosti skupiny) se stanou kapkami vody, ostatní se stávají plamínky ohně. V lese vznikl obrovský požár a kapky vody se jej snaží uhasit. Když se kapka vody dotkne plamínku, uhasí ho a z plamínku se stává pomocník, který hasí další plamínky. Podaří se kapkám vody uhasit ničivý požár?

Střecha domu

Až přejdeme most živlu, se kterým před chvílí voda bojovala, můžeme s dětmi vystoupit na střechu domu a rozhlédnout se, jaký velký kus cesty jsme dnes společně ušli.

Teď je ta vhodná chvíle připomenout si s dětmi, co jsme během našeho putování areálem všechno prožili.

Kde jsme byli?

Co jsme viděli?

Kde jsme potkali vodu?

Jaká zvířátka jsme viděli?

Co jsme slyšeli?

Kde se vám nejvíce líbilo?

Na které místo byste se chtěli vrátit?

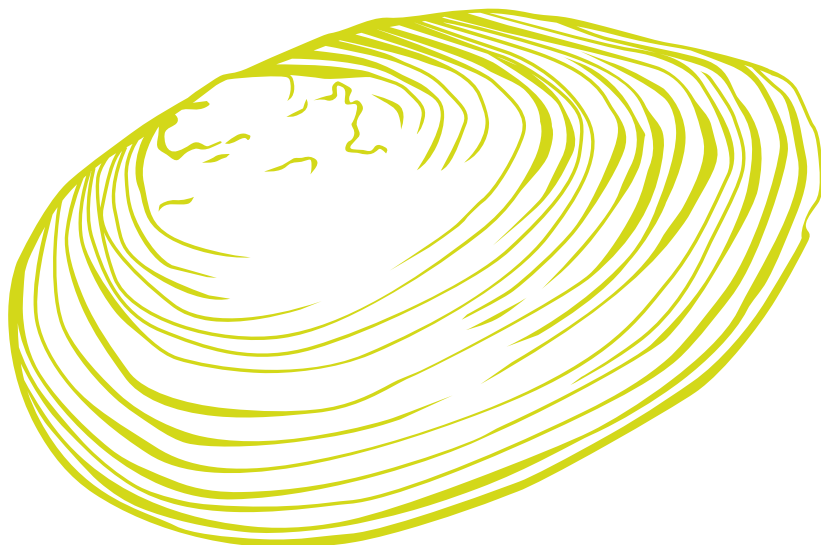
Co budete vyprávět doma rodičům?

Střecha domu

Škeble ukrývají často tajemství. Když je otvíráme, nikdy nevíme, co tam objevíme.

Co by se mohlo skrývat v této škebli?

Zdroje a literatura použitá při tvorbě textů

BRATRYCH, Václav, ed. *Živel Země: člověk, příroda, technika, životní prostředí*. 1. vyd. Praha: Agentura Koniklec, 2004. 358 s. ISBN 80-902606-5-9.

CÍLEK, Václav et al. *Voda v krajině: kniha o krajinotvorných programech*. Praha: Consult pro Ministerstvo životního prostředí a Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR, 2004. 207 s. ISBN 80-902132-7-8.

EMOTO, Masaru. *Skutečná síla vody: léčení a poznání sebe sama*. Vyd. 1. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 2005, 122 s., [56] s. obr. příl. ISBN 80-858-8043-1.

KENDER, Jan. *Návraty ke stromům, vodě a zemi, aneb, Deset let péče o krajinu domova: Program péče o krajinu MŽP*. Praha: Pro Ministerstvo životního prostředí vydal Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví Průhonice, 2005, 79 s. ISBN 80-851-1641-3.

NEUBAUER, Zdeněk a Tomáš ŠKRDLANT. *Skrytá pravda Země: živly jako archetypy ekologického myšlení*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2005, 312 s. ISBN 80-204-1181-X.

SLAVÍKOVÁ, Vladimíra, Jan SLAVÍK a Helena HAZUKOVÁ. *Výtvarné čarování: (artefiletika pro předškoláky a mladší školáky)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, 2000, 177 s. ISBN 80-729-0016-1.

Dům přírody Litovelského Pomoraví

se skládá ze dvou expozic, z nichž jedna je tvořena venkovním areálem v okolí nízkoenergetického domu v Horce nad Moravou, sídla Sluňákova – centra ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s. a druhá rekonstruovaným objektem hájovny Šargoun nedaleko Litovle a k ní přiléhající zahrady. Oba objekty prezentují tradiční i méně tradiční formou přírodní zajímavosti Litovelského Pomoraví, vzájemné vazby a propojování člověka s krajinou, v níž žije. Stavby a instalace vznikly s cílem podnítit návštěvníky ke smyslovému vnímání přírody a řečí uměleckých prvků pomáhají kultivovat vztah k přírodě Litovelského Pomoraví. V areálu v Horce nad Moravou byly realizovány stavby podle návrhu Františka Skály, Miloše Šejna, včetně zvonů Rudolfa Manouška, dále Miloslava Fekara a Marcela Hubáčka. Na přípravných studiích se významně podílel Tomáš Lampar a realizace zeleně byla konzultována se Zdeňkem Sandlerem. Hájovna Šargoun byla rekonstruována dle návrhu atelieru Projektil architekti. Expozici o včelách vytvořil Robert Smolík.

Domy přírody

realizuje Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Ve vybraných chráněných územích vznikají moderní návštěvnická střediska zprostředkávající poznání a kontakt návštěvníků s místní přírodou a krajinou včetně informací, jak a kudy se v území šetrně pohybovat. Nabízí možnost výukových programů školám a vzdělávacím zařízením. Umožňují setkávání místních obyvatel nebo nabízejí i prodej vzdělávacích a informačních materiálů a regionálních produktů.

Sluňákov –

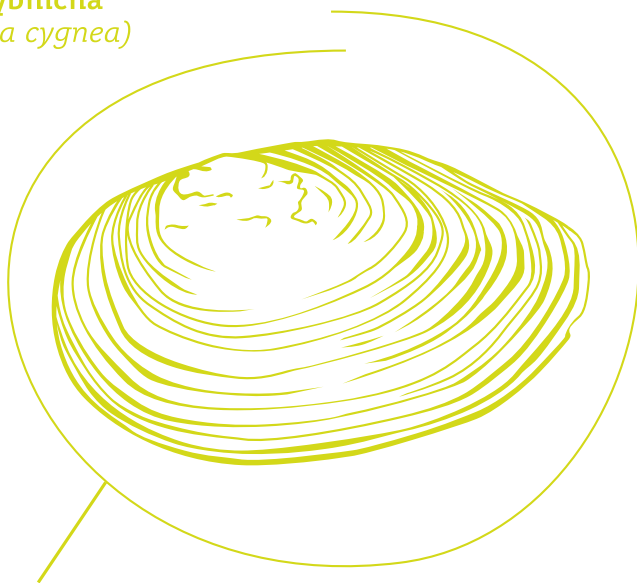
centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.

Sluňákov

se svou činností zaměřuje na prohlubování úzkého sepětí člověka s přírodou a s krajinou, kterou obývá. Posláním Sluňákova, které se promítá do všech připravovaných činností a setkání s veřejností, je nabídka prožitků a poznání, které rozvíjejí uctivý vztah člověka k přírodě i k sobě samému. Smysl tohoto počínání vidí sluňákovští v tom, že lidé jsou přírodní bytosti, které jsou přirozeně vrostlé do živého světa a srostlé křehkým předivem vztahů se vším, co jej utváří. A právě proto by měli mít možnost přicházet na místa, která jim umožní tento pocit sounáležitosti pocítit a prožít. Více o nás: www.slunakov.cz

Škeble rybničná (*Anadonta cygnea*)

Mám ráda klidné vody, nejlépe větší rybníky nebo tůň. Jsem přírodním indikátorem čistoty vody. Tam, kde mě najdete, máte jistotu, že je voda opravdu čistá. O vodě toho vím mnoho a mám ji opravdu ráda. S radostí jsem proto přijala nabídku stát se průvodkyní této brány.

1. vydání

Návrhy aktivit: tým lektorů výukové a metodické sekce Sluňákova

Výtvarné náměty, úprava textů: Mgr. Zdenka Štefanidesová

Ilustrace škeble: design studio KULTIVAR

Jazyková korektura: Mgr. Zdenka Štefanidesová, Mgr. Jana Malinová

Odborná korektura: Mgr. Michal Bartoš, Ph.D.

Grafika, sazba: Mgr. Zdenka Štefanidesová a New Signum, s.r.o.

dle grafického manuálu Sluňákova (design studio KULTIVAR)

www.slunakov.cz

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Tento projekt je podpořen z Programu švýcarsko-české spolupráce.

Supported by a grant from Switzerland through the Swiss Contribution to the enlarged European Union.